

הבחינה הירושלמית

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

ההסתדרות הציונית העולמית
World Zionist Organization

ההסתדרות הציונית העולמית
היחידה להנחלת השפה והתרבות העברית

ענבל בראל (גוטסמן), מנהלת הבחינה הירושלמית
ההסתדרות הציונית העולמית

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכון למדעי היהדות
החוג ללשון עברית
משה בר-אשר, יו"ר אקדמי
האוניברסיטה העברית

סתיו תשע"ו

שאלון א'

הזמן הניתן לשאלון זה: שלוש שעות וחצי

חומר חובה:

חלק ראשון – ארבע שאלות מתוך שמונה. כל אחת בת 10 נקודות = 40 נקודות

חלק שני – שתי שאלות מתוך חמש. כל אחת בת 10 נקודות = 20 נקודות

חומר בחירה:

ארבע שאלות מתוך עשר. כל אחת בת עשר נקודות = 40 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

- שימו לב לכתיב נכון ולפיסוק מתקבל על הדעת.
- הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.
- כתבו תשובות קצרות ומדויקות.
- מותר להשתמש בתנ"ך שלם בלי פירושים ובלי תרגום.

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חומר החובה

חלק ראשון

השיבו על ארבע שאלות (מתוך שמונה). אל תענו על יותר שאלות מזה ולא על פחות מזה. הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.

תורה

1. בראשית, פרק יג

א. למה לוט ואברהם נפרדים זה מזה? מאילו מילים לומדים זאת? (5 נקודות)

ב. היכן מתיישב לוט והיכן מתיישב אברהם? (2 נקודות)

ג. הסבירו שלוש מחמש המילים: (3 נקודות)

מקנה (2)

אֶהְלֶה (3)

רְכוּשָׁם (6)

אֵימָנָה (9)

וַיָּבֶן (18)

2. דברים, פרק ב

איך מנמקים הפסוקים:

א. אם אדם אינו רוצה באשת יפת תואר שלקח מן המלחמה אסור לו למכור

אותה ועליו לשלח אותה. (3 נקודות)

ב. הבן הבכור יורש את אביו פי שניים משאר האחים. (3 נקודות)

ג. יש לקבור את מי שהוצא להורג באותו יום שבו נהרג. (4 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

נביאים ראשונים

3. יהושע, פרק ב

- א. איך מסתירה רחב את המרגלים? (4 נקודות)
- ב. מה היא מבקשת מהם בתמורה? (3 נקודות)
- ג. הסבירו **שלוש** מחמש המילים הבאות: (3 נקודות)

חָרַשׁ (1)

לְחַפֵּר (2)

הִגָּה (6)

נָמְגוּ (9)

הוֹבִישׁ (10)

4. שמואל א, פרק ב

- א. במה חטאו שני בני עלי? (4 נקודות)
- ב. מה הייתה תגובת עלי הכהן למעשיהם? (3 נקודות)
- ג. האם הם שמעו בקול אביהם? כיצד מנמקים זאת הפסוקים? (3 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

נביאים אחרונים

5. ישעיהו, פרק מ

- א. מתי נוהגים לקרוא פרק זה בבית הכנסת? מדוע? (3 נקודות)
- ב. איזה אמצעי ספרותי משמש בפסוק ד? פרט. (3 נקודות)
- ג. הסבירו **ארבע** משבע המילים: (4 נקודות)

מְסֵלָה (3)

עָלוֹת (11)

כָּל (12)

שְׁחַק (15)

חָרַשׁ (19)

רוֹזְנִים (23)

יִיגַע (28)

6. מיכה, פרק ג

נגד מי יוצא הנביא

- א. בפסוקים א-ד ובפסוקים ט-יב? (2 נקודות)
- ב. בפסוקים ה-ח? (2 נקודות)
- ג. מהי הביקורת שהוא מותח על שתי הקבוצות האלה? (6 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

כתובים

7. נחמיה, פרק א

- א. מה מספר חנני לנחמיה? (2 נקודות)
- ב. כיצד מגיב נחמיה לדבריו ומה הוא עושה? (4 נקודות)
- ג. מה מבקש נחמיה מן הקב"ה? (3 נקודות)

8. מגילת רות

- א. שמות האנשים במגילת רות מרמזים על מעשיהם ועל מה שקרה להם. הדגימו משפט זה באמצעות השמות: מחלון, כליון וערפה (3 נקודות)
- ב. איך מבקשת נעמי מנשות העיר לקרוא לה בפרק א פסוקים 19-21? מדוע? מדוע היא מבקשת שלא יקראו לה נעמי? (4 נקודות)
- ג. מה הוא שמו של בנם של רות ובוועז? מי נתן לו את שמו? (3 נקודות)

***

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חלק שני

השיבו על שתי שאלות (מתוך ארבע).

משנה ותפילה

1. אבות ו: א

רבי מאיר אומר: כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו.

נקרא: רע, אהוב, אהב את המקום, אהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות.

ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות.

ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה, שנאמר "לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה", ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגליון לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר ויבנהר שאינו פוסק, והוי צנוע וארץ רוח, ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

א. מה הכוונה במילים "תורה לשמה"? (3 נקודות)

ב. מה הכוונה במילים "כל העולם כולו כדאי הוא לו"? (3 נקודות)

ג. מה הכוונה במילים "ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים"? הביאו שתי

אפשרויות להבנת המילה מעשים. (4 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'

סתיו תשע"ו

2. תפילת עמידה - שחרית של שבת

וּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת
הַשַּׁבָּת לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. בֵּינֵינוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אוֹת הַיּוֹם לְעֹלָם, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפְּשׁ:
וְלֹא נָתַתּוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא
הִנְחַלְתּוּ מַלְכֵנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים, וְגַם בְּמִנוּחַתּוֹ
לֹא יִשְׁכְּנוּ עַרְלִים, כִּי לְיִשְׂרָאֵל עִמָּךְ נָתַתּוּ
בְּאֶהְבָּה, לְזֹרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בְּחַרְתָּ. עִם
מְקַדְשֵׁי שְׁבִיעִי, כָּלֵם יִשְׁבְּעוּ וַיִּתְעַנְּנוּ מִטוֹבָךְ,
וּבְשִׁבְעֵי רְצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוּ, חֲמֹדֶת יָמִים אוֹתוֹ
קָרַאתָ, וְזָכַר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, רְצֵה בְּמִנוּחַתְנוּ,
קִדְשֵׁנוּ בְּמִצּוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ, שְׁבַעֲנוּ
מִטוֹבָךְ וְשִׁמְחֵנוּ בִּישׁוּעָתְךָ, וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעִבְדֶּךָ
בְּאַמֶּת, וְהִנְחִילֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאֶהְבָּה וּבְרִצּוֹן
שַׁבַּת קִדְשְׁךָ, וַיְנוּחַ בּוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְשֵׁי שְׁמָךְ.
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת.

א. "ולא נתתו ה' א-לוהינו לגויי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים".

את מה לא נתן ה' לגויים ולעובדי האלילים? איך נקרא האמצעי הספרותי

במשפטים אלה? (5 נקודות)

ב. "חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית" - מהו מעשה בראשית ואיך

השבת משמשת לו זכר? (5 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

ספרות חדשה

3. ח"נ ביאליק, "המתמיד"

בשיר "המתמיד" ביאליק מתאר את הנער הלומד:

1. בבית ההוא, בין הכתלים האלה
לא יום – כי שש שנים על-נפשו עברו:
2. פה בכרה גלותו, בחרותו גמלה,
ופה פבו עיניו ופניו חורו.
3. לא יום – כי שש שנים, מאז הסב פניו
אל-עבר הקיר במקצע האפל,
4. גם-קרן אור אחת לא-ראה מלפניו,
מלבד קורי שמיית וטיח קיר תפל,
5. רעבון, לא-שנה, מק-בשר, רזון פנים –
מה המה כי נשים אליהם לבבו?
6. הקטרם הוא ידע איך למדו מלפניו?
הקטרם הוא ידע כי סוף פבודו לבא?

א. העתיקו את הטבלה הבאה למחברת הבחינה והשלימו אותה לפי הקטע

שלפניכם! (6 נקודות)

מספרי השורות	התיאור (במילים שלכם)	
		מראה בית המדרש
		מראה הלומד
		התנהגות הלומד

ב. הסבירו ארבע משש המילים המודגשות (הכתלים; חורו; האפל; שמיית;

מק-בשר; מלפניו). (4 נקודות)

4. מעשה העז – ש"י עגנון

ג. כתבו בקצרה את תוכנו של הסיפור. (5 נקודות)

ד. הסיפור התפרסם הן כמעשייה לילדים והן כסיפור למבוגרים. מה דעתכם,

האם מדובר בסיפור קליל לילדים או כסיפור בעל משמעות למבוגרים? פרטו

והדגימו. (5 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חומר הבחירה

השיבו על ארבע מעשר השאלות הבאות:

משנה

1. סנהדרין ד: א

"אֶחָד דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאֶחָד דִּינֵי נְפֹשׁוֹת בְּדְרִישָׁה וּבְחֻקִּיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר "מִשְׁפַּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם".

מה בין דיני ממונות לדיני נפשות.

דיני ממונות בשלשה; ודיני נפשות בעשרים ושלשה.

דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות פותחין לזכות, ואין פותחין לחובה.

דיני ממונות מטין על פי אֶחָד, בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות מטין על פי אֶחָד לזכות, ועל פי שנים לחובה.

דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה; ודיני נפשות מחזירין לזכות, ואין מחזירין לחובה.

דיני ממונות, הכל מלמדיו זכות וחובה; ודיני נפשות, הכל מלמדיו זכות, ואין הכל מלמדיו חובה.."

המשנה דנה בהבדלים בין דיני ממונות לדיני נפשות. כתבו במילים שלכם:

א. מה דומה בדיני ממונות ובדיני נפשות? התייחסו לנקודה דומה אחת.

(2 נקודות)

ב. מה שונה בין דיני ממונות לדיני נפשות. התייחסו ל-4 דברים שונים.

(8 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

2. יומא ח:א

"יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל

ובתשמיש המטה.

והמלך והכלה ירחצו את פניהם, והחיה תנעל את הסנדל; דברי רבי אליעזר,

וחכמים - אוסרין."

א. מהם חמשת הדברים האסורים ביום כיפור? כתבו במילים שלכם.

(4 נקודות)

ב. מי היא החיה? מה מותר לה לעשות ביום כיפור ולמה? (3 נקודות)

ג. מה אוסרים חכמים? (3 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

שירת ספרד

3. ר' שלמה אבן גבירול, "שפל רוח שפל ברך וקומה"

עיינו בפיוטו של ר' שלמה אבן גבירול "שפל רוח שפל ברך וקומה":

שְׁפַל רוּחַ שְׁפַל בְּרַךְ וְקוֹמָה	אֶקְדָּמָךְ בְּרַב פֶּחַד וְאִימָה
לְפָנֶיךָ אֲנִי נֹחֵשֵׁב בְּעֵינֵי	כְּתוֹלַעַת קֶטְנָה בְּאֶדְמָה
מִלֵּא עוֹלָם אֲשֶׁר אֵין קֶץ לְגִדְלוֹ	הַכְּמֵנִי יְהַלְלֶךָ וּבְכֵמָה
הַדְרִיךְ לֹא יְכִילוֹן מִלְאֲכֵי רוּם	וְעַל אַחַת אֲנִי כְּמָה וְכְמָה
הַטִּיבוֹתָ וְהַגְדַּלְתָּ חֲסָדִים	לְךָ תִּגְדִּיל לְהוֹדוֹת כָּל נֶשְׁמָה

א. מהו הרעיון המרכזי של הפיוט? (4 נקודות)

ב. באיזה מזמור תהלים שלמדתם לבחינה מופיע רעיון דומה? פרטו! (4)

(נקודות)

ג. הסבירו שתיים מארבע המילים המודגשות ("שֶׁפַל", "קוֹמָה", "קֶץ", "רוּם",

"רוּם"). (2 נקודות)

4. שאלי יפהפייה - רבי שלמה אבן גבירול

"שְׁאֵלִי, יְפֵה-פִיּוּהָ, מַה תִּשְׁאַלֵּנִי מְנִי, כִּי קוֹל תַּחֲנֻתְךָ עָלַי בְּמוֹ אֲזַנִּי!"
"לְבִיא פְּגִשְׁנִי, קֶם אַחֲרָיו נִמְר, וְאַבְרָחָה מִהֶם וְאַעֲזֹב גְּנִי."
מִדִּי עֶבֶר אֵלֶּה – הִנֵּה דְמוֹת פְּרָא קֶם בְּחֻצוֹת לַיַּל, יֵשֵׁב עָלַי כְּנִי.
הָאֵל, קְרָא אֵלָיו כְּקָרָא אֵלַי אֲמוֹ: קוֹמִי וְשׁוּבִי לְגִבְרַתְךָ וְהִתְעַנִּי!"

אבן גבירול משתמש בכינויים שונים לאורך הפיוט. בארו למי מתייחסים הכינויים

הבאים: (1.25 נקודות לכל כינוי)

א. יפהפייה

ב. לביא

ג. נמר

ד. גני

ה. פרא

ו. כני

ז. אמו

ח. גברתך

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

5. ר' משה בן מימון - מורה הנבוכים

חלק ג: פרק יב

קראו וענו:

"וביאור הדבר שכל רע שיארע לאדם חוזר אל אחד משלשה מינים: המין הראשון מן הרעות, מה שיארע לאדם מצד טבע ההוויה וההפסד, כלומר: מחמת שהוא בעל חומר. כי משום כך נפגעים מקצת בני אדם במומים וחסרונות מלידה, או שיארעו מחמת שינויים הנעשים ביסודות כקלקול האוויר או הברקים ושקיעת האדמה... ואתה מוצא עם זאת, שהרעות הבאות על בני האדם מן המין הזה מעטות מאוד מאוד, ואירוען נדיר מאוד, לפי שאתה תמצא ערים עומדות אלפי שנים לא שקעו ולא נשרפו, וכן נולדים אלפים מבני אדם בתכלית השלמות, ואינו נולד בעל מוס כי אם לעתים רחוקות.

המין השני מן הרעות הוא מה שיארע לבני אדם זה מזה, כהשתלטם זה על זה. והרעות הללו יותר מרעות המין הראשון... אלא שגם מציאותו מעטה, כגון אדם האורב לאדם והורגו או יגנבהו בלילה. אבל יהיה מין זה מן הרעות, כולל בני אדם רבים במלחמות הגדולות. וגם זה אינו מרובה בכל הארץ.

והמין השלישי מן הרעות הוא מה שיארע לאדם ממנו מפעולתו הוא עצמו, וזה הוא המצוי הרבה, והרעות האלה יותר מרעות המין השני בהרבה, ומרעות המין הזה צועקים כל בני אדם. וזהו אשר לא תמצא מי שאינו חוטא בו על עצמו כי אם מעטים... ומין זה נספח הוא לכל המגרעות, כלומר: לגרגרנות באכילה ובשתייה ובתשמיש, והעסק בהם בהפרזת כמות, או באי סדר, או בהפסד איכות המזון, ויהיה זה סיבה לכל התחלואים והפגעים הגופניים והנפשיים..."

מה הן **שלוש** הסיבות שנותן הרמב"ם לדברים הרעים שקורים לאדם בעולם

הזה? (10 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'

סתיו תשע"ו

6. רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ה: א-ג

שמא תאמר והלאו הקדוש ברוך הוא יודע כל מה שיהיה קודם שיהיה: ידע שזה צדיק או רשע, או לא ידע; אם ידע שהוא יהיה צדיק, אי אפשר שלא יהיה צדיק, ואם תאמר שידע שיהיה צדיק ואפשר שיהיה רשע, הרי לא ידע הדבר על בוריו.

דע שתשובת שאלה זו ארוכה מארץ, מידה; ורחבה, מני ים, וכמה עיקרים גדולים והררים רמים תלויים בה; אבל צריך אתה לידע ולהבין בדבר זה שאני אומר.

כבר ביארנו... שהקדוש ברוך הוא אינו יודע בדעה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהן ודעתם שניים, אלא הוא יתברך שמו ודעתו אחד; ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בוריו. וכשם שאין כוח באדם להשיג ולמצוא אמיתת הבורא, שנאמר "כי לא יראני האדם, וחי" כך אין כוח באדם להשיג ולמצוא דעתו של בורא: הוא שהנביא אומר "כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי" (ישעיהו נה, ח). וכיון שכן הוא, אין בנו כוח לידע היאך ידע הקדוש ברוך הוא כל הברואים ומעשיהם.

אבל נדע בלא ספק, שמעשה האדם ביד האדם; ואין הקדוש ברוך הוא מושכו, ולא גוזר עליו לא לעשות כך ולא שלא לעשות כך.

הרמב"ם עוסק בפסקות אלה בסתירה שבין הבחירה החופשית של האדם לבין הידיעה של הקב"ה במה יבחר האדם ומה יעשה. בארו מהי הסתירה

וכתבו איך מיישב אותה הרמב"ם. (10 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

סיפורת ושירה ישראלית

7. עקרה - רחל

בן לו הָיָה לִי! יֵלֵד קֶטָן,
שָׁחַר תִּלְתָּלִים וְנִבּוֹן.
לְאַחֵז בְּיָדוֹ וּלְפָסֵעַ לְאֵט
בְּשִׁבְלֵי הַגֶּן.
יֵלֵד.
קֶטָן.

אורי אֶקְרָא לוֹ, אורי שְׁלִי!
רַךְ וְצָלוּל הוּא הַשֵּׁם הַקָּצֵר.
רְסִיס נְהָרָה.
לִילְדֵי הַשְּׁמֵרָה
"אורי - !"
אֶקְרָא!

עוֹד אֶתְמַרְמֵר כְּרַחֵל הָאֵם.
עוֹד אֶתְפַּלֵּל כְּחַנָּה בְּשִׁילָה.
עוֹד אֶחַפֵּה
לוֹ.

א. מה מתאר השיר? (4 נקודות)

ב. לאילו דמויות מקראיות מדמה עצמה רחל? מדוע דווקא להן? (3 נקודות)

ג. הסבירו **שלוש** משש המילים המודגשות (לְאַחֵז, לְפָסֵעַ, נְהָרָה, נִבּוֹן, אֶתְמַרְמֵר,

צָלוּל) (3 נקודות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

8. חיים הזז, "הוא ציווה"

בסיפור "הוא ציווה" מתאר חיים הזז את התהפוכות בחייו של אשר ראדילובסקי.

א. תארו את המהפך הראשון שקרה בחייו של אשר ראדילובסקי כששט בסירה לאור הירח! (2 נקודות)

ב. למען מי נלחם ראדילובסקי, ומדוע הבין אחרי המלחמה שטעה כשהצטרף אליהם? (3 נקודות)

ג. כיצד חזר ראדילובסקי לשמור תורה ומצוות? מה הבין כשראה את הירח מתכסה ומתגלה בין העננים בליל סתיו? (5 נקודות)

9. מרדכי מישור, "תחית הלשון – האמנם נס"

א. האם הרצל תמך בדיבור בעברית? מה היו נימוקיו? (3 נקודות)

ב. איזו פעילות התקיימה בעברית לאורך התקופה שנחשבה בה ל"שפה מתה" (7 נקודות)

10. נחמה ליבוביץ, "מבוא לספר שמות"

א. מה הם שני ההבדלים בין השאלות ששואל מדע ההיסטוריה לבין השאלות ששואל המדרש, לפי דברי יצחק היינמן? (5 נקודות)

ב. מה ההבדל בין המקור לעונש שנתן הקב"ה לעם ישראל לפי המדרש בשמות רבה ולפי דברי "העמק דבר"? (5 נקודות)

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'

סתיו תשע"ו

הבחינה הירושלמית

סתיו תשע"ו

שאלון ב'

הזמן הניתן לשאלון זה : ארבע שעות

חלק ראשון – כתיבת חיבור בעברית = 40 נקודות

חלק שני – הבנת הנקרא = 35 נקודות

חלק שלישי – תרגילי לשון = 25 נקודות

סה"כ = 100 נקודות

שימו לב לכתיב נכון ולפיסוק מתקבל על הדעת.

הקפידו לכתוב בכתב יד ברור.

הצלחה רבה!

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חלק ראשון

כתיבת חיבור בעברית (40 נקודות)

כתבו חיבור בעברית שאורכו עד שני עמודים (כ-250 מילים לכל היותר) על אחד
מחמשת הנושאים הבאים:

1. "הווי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים" - מוטב לאדם להתחבר לגדולים ולחכמים ממנו, להיות הקטן שבהם ולא להיות ראש לקטנים ופחותים ממנו. כתבו מה דעתכם על הגישה הזאת, וכיצד היא עשויה להשפיע על הפרט ועל החברה. הדגימו את דבריכם (מתחומים כמו לימודים, חברה, ספורט, עבודה וכיו"ב).
2. פרסום סרטים מפיגועים – בזמן האחרון מופצים במרשתת האינטרנט סרטונים קצרים שצילמו עוברי אורח מן הפיגועים שאירעו במדינת ישראל. פרסום זה מעורר מחלוקת האם הוא ראוי והאם יש בו תועלת. כתבו את דעתכם ונמקו.
3. סרטים – איזה סרט טוב ראיתם לאחרונה? תארו את התוכן שלו וכתבו למה בחרתם בו ומה הוא יכול ללמד אותנו.
4. כשאהיה גדול – ספרו מה הן השאיפות שלכם? מה אתם רוצים לעשות בעוד כמה שנים? איזה אופי אתם רוצים שיהיה לכם? איזו משפחה אתם רוצים שתהיה לכם?
5. טיול בעולם – הוריך החליטו לתת לך מתנה – כרטיס טיסה למקום המעניין ביותר בעולם. מה יהיה יעד הטיסה שלך? מדוע?

(40 נקודות. מתוכן: תוכן – 12 נקודות; דקדוק – 12 נקודות; אוצר מילים – 8 נקודות; כתיב – 8 נקודות).

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חלק שני

הבנת הנקרא (35 נקודות)

קראו את המאמר הזה, והשיבו על שאלה 1 ועל שאלה 2 שאחריו:

הנחיות חדשות בהריון: כל כמות אלכוהול מסוכנת לעובר

האיגוד האמריקני לרפואת ילדים ייצא בקרוב בהנחיות חדשות, הקובעות כי יש להימנע משתיית אלכוהול בהריון, גם כשמדובר בכוסית אחת, וכי כל כמות אלכוהול מסכנת את התפתחות העובר ועלולה לגרום למומים קשים.

כמות האלכוהול המותרת לשתייה בהריון נותרה במשך השנים מעורפלת. על אף שמדינות רבות ברחבי העולם הזהירו מפני הסכנות שבצריכת האלכוהול, לא נקבע במפורש איזו כמות מותרת, והרופאים עצמם נוהגים להתיר לנשים לשתות עד כוסית בשבוע.

גם הנחיות משרד הבריאות הישראלי אינן קובעות במדויק מהי הצריכה הבטוחה של אלכוהול בהריון. במשרד קובעים כי חשיפת העובר לכמות בינונית של אלכוהול, המוגדרת כשלושה משקאות אלכוהוליים בשבוע לפחות, עלולה לגרום להפרעות התנהגות, להשפעות שליליות על מערכת העצבים ולהפרעה בגדילה.

לפני כשנה, האיגוד הבריטי לגניקולוגיה ומיילדות, אשר בעבר טען כי עד שתי כוסיות אלכוהול בשבוע הן סבירות, הוציא הנחיות חדשות שקבעו כי אין כמות אלכוהול שהוכחה בטוחה וכי כל כוסית מסוכנת, ועלולה לגרום למומים מולדים ולפגוע במיוחד בהתפתחות המוח.

כעת מצטרף לקביעה גם האיגוד האמריקני לרפואת ילדים, ה-AAP, הנחשב לגוף ההנחיות המרכזי ברפואת ילדים בעולם. באיגוד קובעים כי חשיפת העובר לאלכוהול, פוגעת בהתפתחות המוח, הלב, העצמות, עמוד השדרה, הכליות, הראייה והשמיעה, קשורה בסיכון גבוה להפרעות קשב וריכוז, פגיעה בהתפתחות הדיבור, וכישורי שפה ומתמטיקה, תפקוד ראייה במרחב, התקפי זעם, פגיעה בזיכרון, פתרון בעיות והבנת הנשמע.

הבחינה הירושלמית

מועד א'

סתיו תשע"ו

על פי סקרים, כמחצית מהנשים בגיל הפוריות צורכות אלכוהול, וכשמונה אחוזים מהן ממשיכות לצרוך אלכוהול גם במהלך ההיריון. מחקר אחרון מצא שגם כשהאישה בהריון צורכת רק כוסית אלכוהול ביום, ישנו סיכון מוגבר לפיגור שכלי של העובר ולהתפתחות של תסמונת האלכוהול העוברי.

"הטרימסטר הראשון להריון הוא תקופת יצירת האיברים", מסביר הפרופ' אייל שיינר, מנהל מחלקת נשים ויולדות ב' במרכז הרפואי סורוקה, "מכאן היא התקופה הרגישה ביותר בהריון לכל רעלן, בפרט לאלכוהול".

"אלכוהול עובר שליה ומהווה את הסיבה השכיחה ביותר לפיגור שכלי שניתן למניעה בעולם. תינוקות הסובלים מתסמונת האלכוהול העוברי הם בעלי היקף ראש קטן, מבנה פנים אופייני, ויסבלו מפגיעה קוגניטיבית, דהיינו פיגור, שתופיע רק בהמשך החיים. בהתאם להנחיות האיגודים באנגליה ובארה"ב, היום נכון להמליץ להימנע כליל משתיית אלכוהול בהיריון".

(ד"ר איתי גל, Ynet 14.10.2015)

1. השיבו על **ארבע** משש השאלות הבאות (א-ו) (לכל שאלה – 6 נקודות):

- א. מה היו ההנחיות לאורך השנים לגבי שתיית אלכוהול במהלך ההיריון?
- ב. מה הן ההנחיות החדשות?
- ג. לאילו מומים יכולה לגרום שתיית אלכוהול בהיריון?
- ד. באיזה שלב של ההיריון צריכת האלכוהול היא המסוכנת ביותר? מדוע?
- ה. מהי תסמונת האלכוהול העוברי?
- ו. האם לדעתכם אפשר לצפות מאישה הרה שלא לשתות כלל במהלך ההיריון?
האם זה שונה מן ההנחיה שלא לעשן סיגריות? מדוע?

2. הסבירו 11 מתוך 18 המילים והביטויים המסומנים בקו. (לכל ביטוי נקודה אחת)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

חלק שלישי

תרגילי לשון (25 נקודות)

א. כתבו את הפועל בצורה הנכונה. (4 נקודות, נקודה אחת לכל תשובה נכונה)

1. דורון, אל _____ על הנמלים!

(לדרוך)

2. שי, _____ מן המיטה! אתה מאחר לבית הספר.

(לקום)

3. דינה _____ הודעה באמצע השיעור והיא _____ מן הכיתה.

(לשלוח)

(להוציא, passive)

ב. מילות יחס (3 נקודות, נקודה אחת לכל תשובה נכונה)

בחרו מילת יחס מתאימה, וכתבו אותה בצורה נכונה:

אם תסתכל _____ המכנסיים האלה תראה שיש _____ הרבה חורים וממש כבר אי אפשר ללבוש _____.

ג. מילות קישור

בחרו את התשובה הנכונה. (4 נקודות, נקודה אחת לכל תשובה נכונה)

1. הגב שלי כואב מאוד _____ שטפתי את כל הבית.

(כי, אך, אף על פי ש)

2. לא אפסיק לקרוא את הספר הזה _____ שהוא משעמם ולא

מעניין. (משום, אף על פי, מפני)

3. _____ יציאת מצרים, בני ישראל היו עבדים של פרעה.

(בעקבות, לפני, מפני ש)

4. הוא אינו אוהב לאכול ממתקים _____ ביקר הרבה אצל רופא השיניים.

(ולמרות זאת, ולכן, בזכות)

הבחינה הירושלמית

מועד א'
סתיו תשע"ו

ד. מין ומספר

הפכו מצורת יחיד לצורת רבים בכל מקום שאפשר : (4 נקודות, 2 נקודות לכל תשובה נכונה)

דוגמה: חתול שחור רדף אחרי עכבר לבן.
חתולים שחורים רדפו אחרי עכברים לבנים.

1. הדוד שלי כיבס בשבילי את החולצה השחורה.

2. הילדה לקחה מן הספרייה ספר מעניין מאוד, וקראה אותו בבית.

ה. כתבו את שמות העצם ואת שמות התואר במין ובמספר הנכונים ברבים :

דוגמה: גבול (ארוך)   גבולות ארוכים (10 נקודות, 2 נקודות לכל תשובה נכונה)

_____	1. פעוט (סקרן)
_____	2. אבן (טוב)
_____	3. פמוט (יפה)
_____	4. דרך (קצר)
_____	5. יונה (לבן)

הצלחה רבה!